

Feil, Berstad

I Heimevernsbladet nr 6 1993 har Knut Berstad en kommentar til mitt innlegg i HV-bladet nr 5 93.

HV-bladet har bedt om lesernes syn på det fremtidige HV, og jeg håpet på saklige, fornuftige og konkrete forslag eller innvendinger til mitt syn.

Men Berstad kaster seg over innledningen: Har ikke våre politiske myndigheter lært noe av vår uforberedthet og svake ledelse i 1940?", og så gir han offiserene all skyld.

Jeg har nok lest ganske mye om krigen 1940-1945. Men intet kan forandre mitt inntrykk fra 9. april 1940 og senere i krigen. Disse inntrykk brant seg inn i bevisstheten og allverdens skriverier kan ikke forandre dem.

Vi fikk ikke klar mobiliseringsordre i tide, og heller ikke klare forholdsordrer. I Oslo-området reddet to offiserer på eget initiativ mobiliseringen ved å flytte depotene fra Helgelandsmoen og Hvalsmoen til et forsamlingshus på Brandbu.

Overgangen fra rot og fortvilelse i Oslo-området til ro, orden og aktivitet på Brandbu var en kolossal lettelse. Etter hvert som karene, med eller uten militærtjeneste strømmet til, ble de satt opp i lag, tropp og kompanier, og straks sendt ut til øst- og vestsiden av Nordmarka. Vi kjente ikke hverandre og ikke befalet, og fikk ikke prøvet våpnene våre.

Seks dager etter 9. april møtte vi tyskerne ved Stryken. At vi sinket tyskerne noen timer, kanskje døgn, fikk betydning for de avdelinger som for de avdelinger som forberedte seg lenger bak.

At det gikk såvidt bra, skyldtes nok at det var de beste offiserene som meldte seg først og viste initiativ. I de syv døgn jeg fikk være med på Hadeland, var jeg under tre kapteiner. To av dem falt.

Når man tenker på at soldatene nå har tolv måneders førstegangstjeneste, og enda ikke er klare til å dra direkte i felten

med sine mobiliseringsavdelinger, forstår man kanskje noen av offiserenes vanskeligheter i 1940.

I 1940 var vårt folk helt uforberedt på krig. Vi trodde på fred og Nasjonenes Forbund. Men skulle vi ikke kunne vente litt mer av vår politiske ledelse? De hadde tross alt større muligheter enn den menige mann og kvinne til å vurdere situasjonen.

Det kan skrives mye om vår ledelses udugelighet i 1940, men jeg hadde håpet på klare, konkrete forslag eller råd som kunne forbedre mitt forslag.

Dette forslag, som går ut på å skape lette, mobile, offensive styrker, som utnytter våre naturressurser, vil gi HV over hele landet øket effektivitet, som igjen vil gi Hæren en solid støtte.

Arne Kjelstrup

Hurra for Kjelstrup!

Herr Berstad slapp i HV-bladet for september til med noen ord til Arne Kjelstrup. Det beviser at en dyktig redaksjon gir plass til mange meninger. Innlegget var et vitnemål om de farlige tilstander som råder i Norge. Det er usmakelig når en råder Kjelstrup til å lese historien og beretningene om krigen i Norge. Kjelstrup har erfart hva blod, smerte, død, kaos og faenskap virkelig var, han er en del av historien. Berstads fokusering på befal som sviktet i 1940 er bortkastet. Det er ynkelig å sitte i et fritt Norge og beskyldte andre for feighet. En skal merke seg at de som har kjempet i første linje, sjelden klandrer de som ikke tålte påkjennningene.

Herr Berstad benekter riktigheten av ordene til Kjelstrup, "har ikke våre politiske myndigheter lært noe av vår uforberedthet og svake politiske ledelse i 1940". Skal det nå bli usannhet at Arbeiderpartiet førte en politikk der krig ikke var et alternativ? I såfall var det underlig at general Ruge skrev, "intet er farligere i storpolitikken og i krig enn å stirre seg blind på en enkelt mulighet og innrette seg bare etter den. Mulighetene er mange, et land og dets styrere må være beredt på å møte dem alle. Og være det i tide." Er det en usannhet at totalforsvaret ble neglisjert, og prisen ble meningsløs død for norsk ungdom i to gamle baljer utenfor Narvik? Og risikofri tysk terrorbombing av Molde, Bodø, Elverum, Nybergsund, Kristiansund, Åndalsnes, Namsos og Rena. Er det usannhet at regjeringen i iveren for å redde seg selv, glemte å gi den viktigste ordre om full mobilisering. Er det usannhet at politikerne på Stortinget ba Kong Haakon den 7. abdisere. Så til det vanlige gnålet, hva hadde vel vi å stille opp mot den tyske krigsmakt? Svaret ligger nært. Hadde Arbeiderpartiet sørget for et forsvar lik det nøytrale Sverige, hadde nazistene neppe tatt sjansen på et angrep. Hitler trivdes på landjorden og fryktet Royal navy. Jeg kan tilgi Nygaardsvoll og partifellene hans.

De hadde styrt klar av en storkrig og satt i trange kår.

Arbeiderpartiet og Stortingets raserings av Norges forsvar i dag, finner jeg ingen grunner til å tilgi. Ord er billige i krig.

Det stinker nå av forfall i Norge. En mann som er belønnet av Kong Haakon og hedret av flere nasjoner, en mann som deltok aktivt i kamper i 1940 og ble såret i strid, en mann som senere i kompani Linge deltok i operasjoner, en mann som utsatte helsen for umenneskelige påkjenninger og er berømt for angrepet mot Vemork. En mann som mistet mange nære venner og sin egen bror, den mannen skal være den siste i Norge som skal tåle å få slengt i ansiktet en flåsete uttalelse som, "det er viljen til å slåss som teller".

Kjære Arne Kjelstrup, takk for fin innsats i krig og fred. De skal vite Deres budskap er oppfattet av neste generasjon.

Hilsen Tom Granerud

Litt 1940-historie

Til Knut Berstad og andre som vet lite om Norge 1940.

Kjelstrup spør om ikke våre politiske myndigheter har lært noe av vår uforberedthet og svake politiske ledelse i 1940? Og Berstad svarer at dette er blitt gjentatt mange ganger uten at det er blitt til sannhet. Akkja!

Etter at Finlandskrigen kom, ble det beordret en etter norske forhold sterk nøytralitetsstyrke i Finnmark. De to gamle panserskipene Norge og Eidsvoll ble sendt til Narvik. Berstad skriver: "En del av det norske offiserkorps hadde den merkelige oppfatning at det var Sovjet vi skulle slåss mot."

Det var faktisk landets politiske ledelse som var redd for at vi ikke skulle greie å bevare nøytraliteten overfor Sovjet, men gå med i samme slengen når Sovjet med en egen "finsk" kommunistregjering under Kuusinen, underla seg Finland. Vår store nabos behov for havner nærmere Atlanterhavet enn Murmansk er en gammel skrekk. Les historien. Det gjaldt å hindre at krigen mellom finner og sovjettrupper ble ført inn på norsk område.

Det ble om høsten 1939 tatt opp ekstra klasser på befalsskolene og i januar 1940 også en ekstra førsteklasse på Krigsskolen.

Fra krigen brøt ut mot Tyskland i september 1939, ble det bevilget betydelige beløp til materiellkjøp til Forsvaret. Hjemmefrontmuseet har gitt ut et interessant hefte om det, som bl.a. viser at noen fly kom, men av skyts ikke noe. Det var for sent. Vinteren 39-40 foregikk det innsamling foran Stortinget av luftvernskyts til Oslo. Må kunne si vi var nokså uforberedt.

Det er ikke her plass til å regne opp varslene som kom, og professorene Skodvin, Grimnes og Riste, som alle har tatt

regjeringens parti som forsvarsadvokater har redusert betydningen av dem. Men for å ta ett eneste eksempel:

7. april kom det en chiffermelding til Utenriksdepartementet om at 18-20 skip var gått ut fra Stettin med vestlig kurs. Vaktstående ringte meldingen hjem til utenriksministeren. Han trodde de skulle ut i Atlanteren, at meldingen sa transportskip spilte ingen rolle. Den 8. april tok den britiske mineleggingen i Vestfjorden all oppmerksomhet. En melding om at redde tyske soldater fra et torpedert Rio de Janeiro, som nådde Stortinget om ettermiddagen, ble ikke lagt merke til. Soldatene sa de skulle til Bergen for å redde oss fra engelskmennene. Det samme sa tyske tropper i Oslo 9. april. Etter at Oscarsborg hadde senket Blücher natt til 9. april, ble de tyske krav avvist på morgenkvisten av regjeringen, som deretter på stortingspresident Hambros initiativ stakk av til Hamar. Nygaardsvold har selv brukt ordet flukt. Før så skjedde hadde regjeringen gitt etter for generalstabens mas og godtatt mobilisering av fire (4) feltbrigader. For egen regning føyde generalstabens til, i sin telefoniske ordre, den femte feltbrigaden. Det var altså ikke full mobilisering. Innkallingen skulle gå med postkort til hver enkelt fremmøte 1. mobiliseringsdag 11. april.

I Nord-Norge hadde general Fleischer gått gjennom regjeringens ordre og mobilisert på egen hånd 8. og 9. april! Før regjeringen og stortinget og kongehuset dro fra Oslo, hadde justisministeren gitt Oslos politikammer ordre om at det ikke skulle kjempes om Oslo. Han sendte, som

den korrekte politimann han var, norsk politi til å møte tyskerne som kom marsjerende fra Fornebu, for å hindre sammenstøt. Slik kom 324. infanteriregiment nedover Karl Johan som et omvendt 17. mai-tog. Kunne noen tro det var krig?

Det var det heller ikke. Regjeringen håpet på en dansk løsning inntil kong Haakon og Koht hadde møte med den tyske sendemann på Elverum 10. april. Hvor "forberedt" vi var på krig fremgår av at da regimentssjefen på Elverum hadde lagt avdelinger på Midtskogen for å stanse tyskerne, ringte politimesteren til Koht og fikk først hans ord på at det ikke skulle skytes på Midtskogen. Ruge fikk greie på dette og fikk Kohts godkjennelse. Koht forteller selv om dette. Hindret tyskerne i å ta konge og regjering til fange.

Regjeringens aktive justisminister dro til generalstabens som nå var kommet til Rena, for å bli orientert. Han fikk klar beskjed om at siden det ikke var mobilisert i tide, var øyeblikkelig hjelp utenfra det eneste som kunne redde oss. Dagen etter bombet tyskerne Elverum og Nybergsund for å nøytralisere kongen og regjering. Så sent som den 11. april om kvelden ville tre av regjeringens medlemmer dra til Sverige. Men ad omveier kom de opp i Gudbrandsdalen. I tro på løftet om hjelp utenfra prøvde den kommanderende general Ruge å organisere et forsvar. I en av hans første dagsordrer het det at vi skulle føre oppholdende strid inntil det var kommet så mye hjelp utenfra at vi sammen skulle kaste tyskerne ut igjen. Det er en historisk ubehagelighet at regjeringen var preget av flukt og panikk. Ikke i noen av sine pro-

klamasjoner, da de omsider kom, brukte den ordet krig.

Med krig ble det. De fleste avdelingene på Østlandet var improvisert. Eksempel: Ved Harestuvannet var det en mitraljøsetropp av bakkepersonell fra Kjeller, ført av en kavalerikadett. Resten av bakkepersonellet ble til en geværtropp under ledelse av en kvartermester fra marinen. Frivillige fra Oslo dannet skiløperkompanier. Osv. Kanskje det kan bedre til å "rette søkelyset mot våre offiserers innsats under felttoget?" Berstad skriver at tyske avdelinger levde på norske rømte depoter. Sikkert riktig. Depoter lå bl.a. på Akershus, som også var fremmøtested ved mobilisering. Berstad skriver, må være mot bedre vitende, om at motstand mot tyskerne ble sabotert av høyere offiserer, og kommer trekkende med "obersten fra Narvik". Han ble stilt for krigsrett i 1945 og frikjent. Men nedrakkingen er udødelig.

I 1940 førte befal som aldri hadde ført, ikke engang sett, en fullt feltoppsatt bataljon, langt mindre deltatt i øvelsesangrep med skarpt, "bataljoner". Og på Narvikfronten endog med stor heder. Vi var verken øvet, utstyrt eller forberedt på krig. De som sviktet var landets politiske ledelse. Jeg kunne skrive en lang harang om det.

*Anton Olstad
oberstløytnant
candphilol.*

Nordisk HV-redaktørtreff

Bildet viser dansk HV-bladredaktør Søren Raben og tilv. svenske Stig Wallin. Til.h. sammen med tidligere intendant på HV-skolen Dombås, nå sjef på Feltartilleriets skytefelt på Hjerkin, major Bon-sak, med Snøhetta i bakgrunnen.

Heimevernet hadde i midten av september besøk av redaktørene for hhv. det danske Hjemmeværnsbladet og det svenske Hemvärnet, skandinaviske motstykker til vårt eget Heimevernsblad.

De tre redaktørene møtes en gang i året for å utveksle ideer, impulser og erfaringer. Tidligere har det vært møter i Sverige og Danmark, og denne gangen var altså turen kommet til Norge.

Programmet denne gangen var et møte i Heimevernsstaben i Forsvarets overkommando, hvor redaktørene bl.a. fikk en orientering om norsk Heimevern ved generalinspektøren for Heimevernet, generalmajor Per Mathisen. Et var orientering om og omvisning i Stor-Oslo HV-distrikt 02. Det ble også til et besøk på Heimeverns-skolen Dombås, som opp gjennom årene har hatt en rekke danske og svenske elever.

Områdesjef

Stillingen som områdesjef for Levanger HV-område 13204 er ledig fra 1. april 1994. Stillingen som ansees som et verv, er tillagt kapteins grad og kan søkes av yrkesbefal, vernepliktig, utskrevet og HV-befal (yrkesbefal kan bare tilsettes dersom andre søkere ikke er kvalifiserte).

Søkeren skal forttrinnsvis være bosatt innenfor området eller i nær tilknytning til områdets geografiske grenser.

Godtgjøringen fastsettes på grunnlag av personellstyrken, og er for tiden kr 784,90 pr måned med 1200 pr år i tillegg for kontorhold. Fast abonnementsavgift for tjenestetelefon dekkes av distriktet, pluss 50 tellerskritt som også stiller nødvendig kontorrekvisita (forbruksmateriell) til disposisjon.

Søknad, vedlagt godkjente avskrifter av vitnemål/attester, stiles til Generalinspektøren for Heimevernet og sendes tjenestevei til Nord-Trøndelag HV-distrikt 13, postboks 2044, 7701 Steinkjer innen 15. november 1993.